

Sisällysluettelo

<i>Reijolan koulun tasa-arvosuunnitelma</i>	2
Johdanto	2
Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö	3
Reijolan koulun lähtötilanne	3
Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi	4
Toimintaohje kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltilanteisiin	6
Tasa-arvosuunnitelman arviointi	7
Tasa-arvotilanteen selvitys kyselyn pohjalta (syyskuu 2023)	7
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta	8

Reijolan koulun tasa-arvosuunnitelma

Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että kaikkia oppilaita kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi koulupäivän kaikissa tilanteissa. Koulussa laadittava tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka ennaltaehkäisee sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvaa syrjintää ja tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa. Tasa-arvosuunnitelmalla varmistetaan, että koulussa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä.

Tasa-arvolain mukaan opetusta tai koulutusta järjestävän on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla ja naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen ja että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tasa-arvolain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Kaikki oppilaat kohdataan yksilöinä.

Kun tasa-arvon käsite tarkoittaa laissa erityisesti sukupuolten tasa-arvoa, yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslain kuudennessa pykälässä kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Perustuslaki 6 §)

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla.

Tasa-arvon edistämässä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvosuunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvoajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen koulun toimintaan.

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen osallisuuden lisääminen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa. Ilman asenteellisia muutoksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtävät toimenpiteet jäävät vaikutukseltaan pinnallisiksi ja lyhytkestoisiksi.

Tämä suunnitelma toimii pohjana Reijolan koulun tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyölle. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään tarvittaessa, mutta vähintään kolmen vuoden välein selvitetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen tilanne kouluissa.

Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Reijolan koulun lähtötilanne

Reijolan koulu on Joensuun kaupungissa toimiva yksisarjainen alakoulu. Lukuvuonna 2023 - 2024 luokkien 1-6 sekä kahden pienryhmän oppilasmäärä on 129. Oppilasryhmät ovat sekaryhmiä eli oppilaita ei ole jaettu sukupuolen perusteella eri ryhmiin esimerkiksi käsityön tai liikunnan tunneilla. Reijolan koulussa oppilaat opiskelevat tasa-arvoisesti sukupuolesta, uskonnosta ja etnisestä taustasta riippumatta.

Toiminta-ajatuksena on saada tietoja, taitoja, tapoja, elämyksiä ja kokemuksia myönteisessä ilmapiirissä. Toteutamme positiivisen pedagogiikan sekä kestävän kehityksen hengessä painopistealueitamme kuten lukemista, globaalikasvatusta sekä ICT-oppimisen tukena -ajatusta. Koemme tärkeänä myös Kaikkien kouluun liittyvän periaatteen joustavasta esi- ja alkuopetustoiminnasta, joka Reijolan koululla aloitettiin syksyllä lukuvuonna 2019 – 2020.

Reijolan koululla on ollut aiemmin käytössä KiVa-kouluohjelma. Mahdolliset kiusaamistapaukset käsitellään edelleen niitä varten perustetuissa tiimeissä. Lukukauden 2017 - 2018 aikana oli käytössä Verso-sovittelumalli. Lukuvuonna 2022 –2023 Reijolan koulussa otettiin käyttöön koulun oma Koppari – toiminta. Koppari – toiminnassa vastuutetaan oppilaita keskinäiseen riitojen selvittämiseen ja sitä myötä tuetaan lasten osallisuutta koulu yhteisössä. 4. - 6. luokkalaiset kopparina toimivat oppilaat toimivat myös välituntileikkien ohjaajina.

Joensuun seudun opetussuunnitelman 5. luvussa korostetaan yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä: ”Turvallinen oppimisympäristö, kasvatusta ja oppilaiden hyvinvointi on jokaisen koulu-yhteisön jäsenen vastuulla. Vuorovaikutus turvallisessa koulussa on ystävällistä, tasa-arvoista ja toista arvostavaa. Yhteisöllisyys koulussa edellyttää suunnitelmallista yhteisöllisten toimintatapojen edistämistä. Koulu-yhteisön aikuisten yhteinen kasvatustavoitteet perustuu johdonmukaiseen yhteisiin sääntöihin ja sopimuksiin sitoutumiseen”.

Opetussuunnitelman luvussa 5 on lisäksi annettu oppilaitoksen turvallisuuteen liittyviä ohjeita kurinpidollisten keinojen käytöstä ja toimintamalli mahdollisia väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksia varten. Seudullinen ohjeistus löytyy myös opetussuunnitelman liitteestä 5.

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi

Reijolan koulu on lähikoulu ja oppilaaksiottoalueen lapset pääsevät kaikki lähikouluunsa. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta koulupaikkaa arvioidaan moniammatillisesti ja yhteistyössä perheiden kanssa tapauskohtaisesti. Koulu on yksisarjainen, jolloin saman vuosiluokan oppilaat opiskelevat yhdessä luokassa eikä oppilaita tarvitse jakaa eri luokkiin. Alkuopetuksen jakotuntien ryhmäjaot on tehty aakkosjärjestyksen tai satunnaisuuden perusteella kuitenkin koulukuljetukset huomioiden. Valinnaisaineissa pyritään opetusryhmät järjestämään siten, että mahdollisimman moni oppilaan mieluisimmista toiveista toteutuisi.

Koulukuljetusperiaatteet koskevat ja niitä sovelletaan kaikkiin koulukuljetusten piiriin kuuluviin oppilaisiin. Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutustoimi voi tehdä harkinnanvaraisia koulukuljetuspäätöksiä. Päätöksessä huomioidaan kaupungin koulukuljetusperiaatteet ja perusopetuslaki.

Mikäli oppilaalla on oppimisvaikeuksia, hänet ohjataan tutkimuksiin ja hänelle järjestetään tukea kolmiportaaisen mallin mukaisesti. Koululla toimii oppilashuollon ryhmä, joka huolehtii kolmiportaaisen tuen järjestelyistä. Ryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori. Tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta annetaan tarvittaessa. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus opiskella yleisopetuksen ryhmässä tuen tarpeesta riippumatta. Näissä tapauksissa käytetään yksilökohtaista arviointia ja harkintaa.

Maahanmuuttajataustaisille oppilaille annetaan mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta, jotta oma kulttuuriperintö ja äidinkieli säilyisivät. Maahanmuuttajaoppilaille annetaan tarvittaessa suomen kielen tukiopetusta. Opetus tapahtuu yleisopetuksen ryhmässä. Myös muita vähemmistöryhmiin kuuluvia oppilaita opetetaan koulun yleisopetuksen ryhmien mukana. Erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajataustaiset sekä muihin vähemmistöryhmiin kuuluvat oppilaat voidaan ohjata myös pienryhmään, jossa heillä on mahdollisuus hyötyä opetuksesta pienemmän ryhmän opetuksesta ja suuremmasta opettajan tarjoamasta henkilökohtaisesta ajasta.

Uskonnollinen tasa-arvo toteutuu siten, että uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta annetaan perusopetuslain määräämällä tavalla. Oppilaita ohjataan suvaitsevaisuuteen ja erilaisten katsomusten kunnioittamiseen.

Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ennalta ehkäisemisen pohjana on koulun positiivinen, avoin ja salliva ilmapiiri. Terveystieteiden opettajat tukevat luokanopettajien työtä omilla teematunneillaan 5. ja 6. luokan oppilaille. Oppilaille kerrotaan, mitä sukupuolinen tai seksuaalinen häirintä tarkoittaa ja miten siihen tulee reagoida.

Tavoitteena on puhua oppilaille myös enemmän tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Vaikka tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat olleet paljon esillä mm. mediassa, koulussa tarvitaan keskustelua kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Tämän keskustelun tulisi olla jatkuvaa, kannustavaa ja kunnioittavaa.

Oppiaineissa voi olla erilaisia tapoja käsitellä samoja kysymyksiä. Vuosiluokittain niitä käsitellään oppilaan ikä ja kehitys huomioon ottaen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tulee olla esillä silloin, kun suunnitellaan koulun toimintaa, juhlia ja tiloja, muodostetaan opetusryhmiä ja valitaan oppimisympäristöjä, menetelmiä ja aineistoja. Koulun kaikkia käytäntöjä, toimintatapoja ja oppiaineistoja tulee arvioida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta.

Mediakasvatuksen osana oppilaita opastetaan internetissä tapahtuvan seksuaalisen häirinnän huomaamiseen ja keinoja, miten voi välttyä häirinnältä. Oppilaita kannustetaan kertomaan, jos he huomaavat itseen tai toiseen oppilaaseen kohdistuvaa häirintää. Mikäli oppilas on kokenut sukupuolista tai seksuaalista häirintää, asiassa kuullaan oppilasta ja huoltajille ilmoitetaan. Oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle, koulukuraattorille tai –psykologille, jonka kanssa asia käydään syvällisesti läpi. Koulu tekee harkintansa mukaan lastensuojeluilmoituksen ja on yhteydessä poliisiin.

Joensuun kaupungin työsuojelun toimintaohjelma ja hyvän työkäyttämisen ohjeistus tukee Reijolan koulun toimintaa kiusaamisen ja häirinnän osalta. Henkilökunnan kanssa on käyty läpi eri toimintaohjeet em. tapausten varalle vuosittain. Olemme laatineet alla olevan huoneentaulun, jossa on kiteytetty sopimamme työkäyttämisen linjaukset.

HUONEENTAULU

Arvostan työtämme, oppilaita, huoltajia sekä kaikkia työyhteisöni jäseniä.

Osoitan luottamusta.

Keskustelen rakentavasti.

Olen reilu.

Otan vastuun itsestäni ja muista.

Kuuntelen ja arvostan muiden mielipiteitä.

Puhun rakentavasti suoraan henkilölle, jota asia koskee.

Puhun selän takana vain hyvää.

Kannustan, kiitän ja pyydän anteeksi.

Kohdistan kritiikkini asiaan.

Näen työssäni kehittämisen mahdollisuuksia.

Teen niin kuin on sovittu.

[Toimintaohje kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteisiin](#)

Jos sinua ja/tai toista koulun oppilasta kiusataan, häiritään seksuaalisesti tai joudut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, toimi näin:

1. Ilmoita asiasta omalle luokanopettajalle, luokanvalvojalle, rehtorille tai jollekin koulun henkilökuntaan kuuluvalla aikuisella tai huoltajalle.
2. Opettaja ja /tai rehtori selvittävät, mitä on tapahtunut.
3. Rehtori ja/ tai opettaja puhuttelevat kiusaajaa, häiritsijää tai väkivallan tekijää. Mikäli tapaus sattunut internetissä, asia annetaan poliisin tutkittavaksi.

4. Tapauksesta riippuen asiasta ilmoitetaan muille viranomaisille. Kouluterveydenhoitaja, -kuraattori tai –psykologi antavat tarvittaessa tukea kiusatuksi tulleelle, seksuaalisesti häiritylle tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneelle.

Tasa-arvosuunnitelman arviointi

Opetusjärjestelyt ovat toteutuneet tasa-arvoisesti koko kouluyhteisön tekemän työn ansiosta.

Ohjeita tarkennetaan mm. netissä tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän osalta. Uudet ohjeet tulee käydä henkilöstön kanssa läpi.

Tasa-arvosuunnittelutyö on jatkuva prosessi, jossa luodaan yhteinen käsitys, millainen on tasa-arvoinen oppilaitos sekä mitkä asiat voivat estää tai edistää tasa-arvon toteutumista. Suunnitelma asetetaan nähtäville [Teamsiin henkilöstöryhmään](#), jossa se on jatkuvasti nähtävillä ja helposti muokattavissa. Tasa-arvosuunnitelman kopio on myös huoltajien nähtävissä Pedanetissa.

Suunnitelma esiteltiin vanhempaintoimikunnalle ja sitä käsiteltiin myös opettajien YS-palaverissa viimeksi loppusyksyllä 2020.

Suunnitelman kehittämistä ja arviointia jatketaan niin, että koko henkilökunta, oppilaat ja vanhemmat ovat mukana tasa-arvotyössä ja kiinnittävät huomiota mahdollisiin epäkohtiin.

Tasa-arvosuunnitelma hyväksyttiin henkilökunnan YS-palaverissa ja sen toteutumista seurataan vuosittain. Suunnitelmaa täydennetään tarvittaessa ja vähintään kolmen vuoden välein suoritettujen kyselyiden pohjalta. Edellinen kysely tehtiin keväällä 2019. Uusin kysely suoritettiin syyskuussa 2023.

Tasa-arvotilanteen selvitys kyselyn pohjalta (syyskuu 2023)

Suoritettun kyselyn pohjalta oppilaat pääosin kokevat Reijolan koulun tilanteen tasa-arvoiseksi ja yhdenvertaiseksi kuten seuraavien vapaiden vastausten perusteella voi huomata:

Mitä muuttaisit koulussasi, jotta kaikkia kohdeltaisi tasa-arvoisemmin ja yhdenvertaisemmin?

Minusta koulussani ei ole kiusaamista.

Koulu on tasa-arvoinen.

En mä tiedä.

En mitään.

Koulussa ei riideltäisi.

Pystyisi kertomaan huolistaan ilman, että pelkää sitä.

En mitään paitsi, että läksyt pois.

En mitään, kun ei tarvitse.

Minä en muuttaisi juuri mitään, kun kouluni on jo tasa-arvoinen.

En oikein mitään, koska mielestäni kaikki on hyvin.

Että tulisi paljon norsupalloja ja kaikki ottaisi mukaan peliin.

Muuttaisin sitä, että kaikkia huomioitaisiin enemmän.

Koulussa viihtymisen osalta 6,3 % vastasi, ettei juuri koskaan tule mielellään kouluun. Prosentti on pieni, mutta kuitenkin huomion arvoinen. On mahdollista, että tulokseen on vaikuttanut päivän aikana tapahtuneet negatiiviset asiat esim. kaveripiirissä. Pohdimme kuitenkin keinoja henkilökunnan kanssa, miten saisimme kaikki oppilaat mielellään tulemaan kouluun. Oppilaskunnan hallitus myös pyrkii omalta osaltaan miettimään vertaisryhmän asemasta, olisiko tälle asialle jotain tehtävissä.

Osa oppilaista (14%) kyselyn perusteella arvioi, ettei aina pysty kertomaan opettajalle huolistaan. Oletetaan, että oppilas käsitti kysymyksen koskevan omalle luokanopettajalleen huolistaan kertomista. Ratkaisuna tähän korostamme oppilaille, että he voivat kertoa huolistaan kaikille koulun aikuisille. Koulussamme on mukana hyvinvointiohjaaja, jolle monet oppilaat kertovat huolistaan. On valitettavaa, että nykyisessä koulupäivässä ei riitä aikaa kohdata jokaista oppilastaan yksilönä. Opettaja voi oppilaiden tarpeen mukaan pyrkiä järjestämään enemmän aikaa oppilailleen.

Huolestuttavaa oppilaiden vastauksissa oli, että iso osa oppilaista (yli 50%) on kohdannut koulussa joskus syrjintää tai häirintää. Tätä kysymystä tulemme seuraamaan ja keskustelemaan siitä oppilaiden kanssa selvittääksemme, voisiko asiassa olla kysymyksen väärinymmärryksen mahdollisuutta. Vapaiden vastausten perusteella voisi tehdä johtopäätöksen, ettei syrjintää koulussamme juuri olisi. Suoritamme tähän kysymykseen liittyen luokkakohtaisesti kyselyn, mitä asioita koetaan syrjintänä/häirintänä ja millaista syrjintää/häirintää oppilaat ovat kokeneet. Toimenpiteemme tarkentuvat uuden kyselyn tulosten perusteella.

Toinen henkilökunnan huomiota ja toimenpiteitä vaativa kysymys liittyy siihen, vaikuttaako sukupuoli siihen, miten koulussa kohdellaan oppilaita. Peräti 44%:n mielestä sukupuolella on vaikutusta oppilaiden kohteluun. Henkilökunnan jäsenten tulisi tämän kysymyksen perusteella reflektoida omaa käyttäytymistään ja pyrkiä sukupuolineutraalisuuteen esim. oppilaiden nimeämisessä poikiin ja tyttöihin.

Kyselyn mukaan Reijolan koulu on tasa-arvoinen, koska liki 90% oppilaista oli näin todennut.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta

Seuraavan kerran kysely tehdään keväällä 2024. Siihen asti seuraillaan tavoitteiden toteutumista käytännön tasolla ja tehdään tarpeellisia muutoksia koulun toimintatavoissa.